

Епіграф:

***Немає науки,
не зв'язаної з
математико
ю.***”

Мандрівник Христофор Колумб

Наприкінці XV ст. італійський мандрівник Христофор Колумб відкрив узбережжя Америки. Слідом за ним туди зробив кілька подорожей інший італієць – Амеґіґо Віґуччі. Портуґалець Васко да Гама відкрив морський шлях на Індію. Незабаром кораблі Маґеллана вперше в історії зробили навколосвітню подорож. Почалася епоха великих географічних відкриттів, завоювань нових територій, освоєння незліченних багатств нових земель. Не тільки окремі групи купців і мореплавців, але і цілі держави боролися за право експлуатації нових земель. Потрібні були більш потужні і швидкохідні судна, точні географічні карти, досконалі способи орієнтування в відкритому океані.

Такі послуги могла надати тригонометрія.

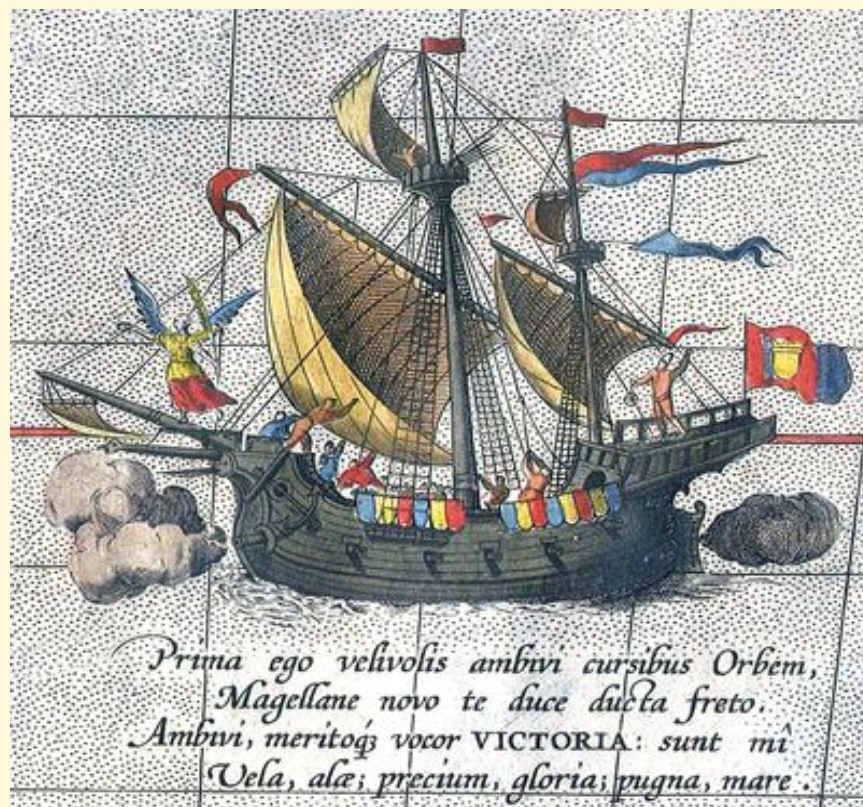
Васко да Гама великий мореплавец

Фернан Магеллан

перша навколосвітня подорож

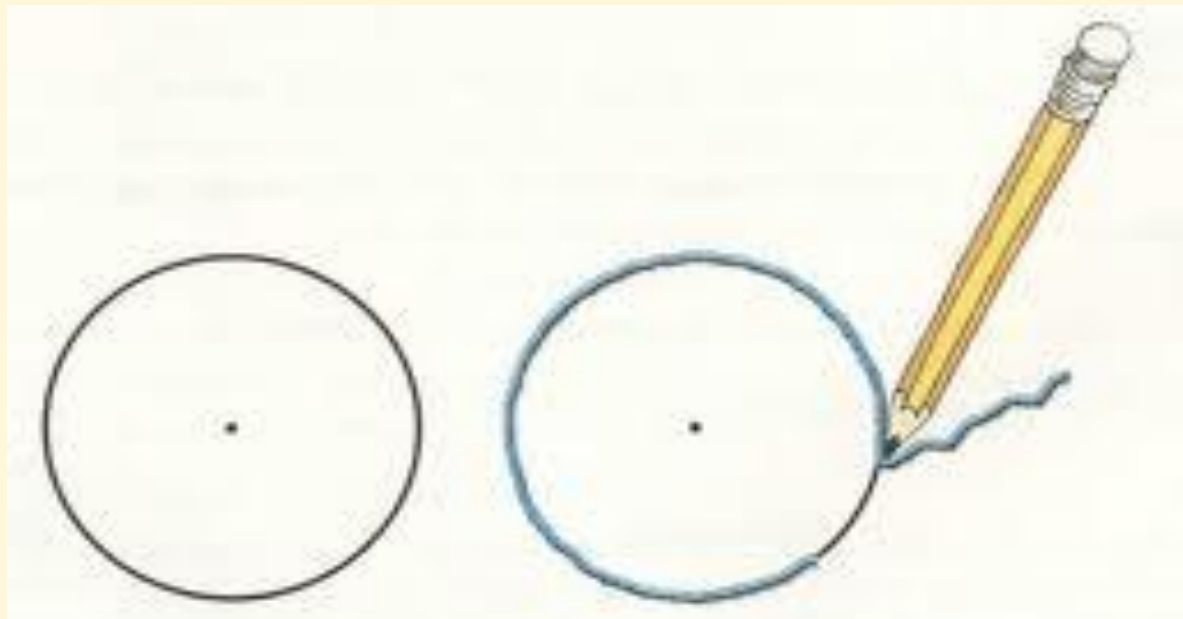
*Prima ego velivolis ambivi cursibus Orbem,
Magellane novo te duce ducta freto.
Ambivi, meritoq; vocor VICTORIA: sunt mi
Vela, alæ; precium, gloria; pugna, mare.*

Пригадаймо!

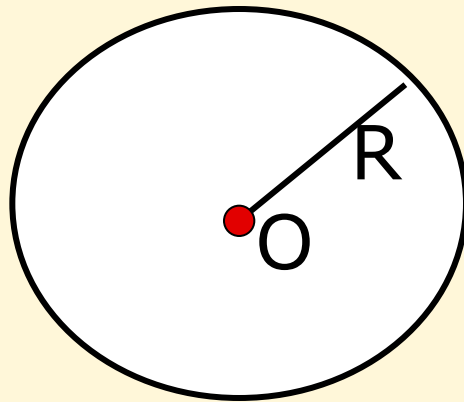
- **Коло** – це геометрична фігура, яка складається з усіх точок площини, розміщених на даній відстані від даної точки (центр кола)

Пригадаймо!

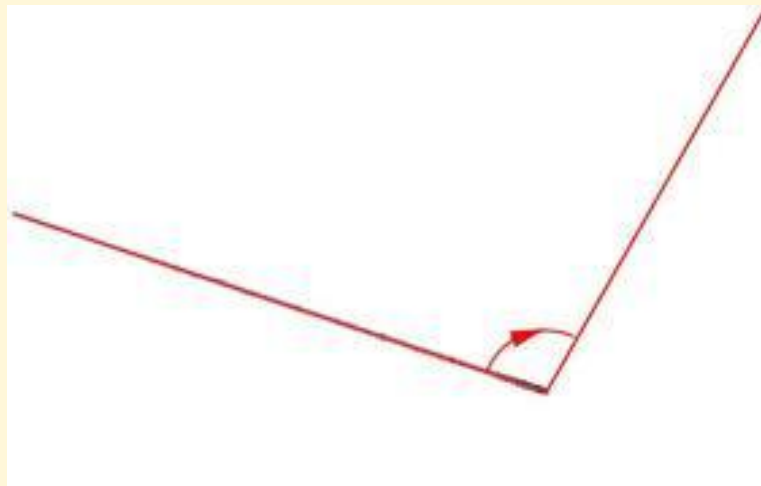
□ **Радіус кола** – це відрізок, що сполучає центр кола з якою-небудь його точкою.

Пригадаймо!

Кут - це два промені, що виходять з однієї точки

Пригадаймо!

▣ Градусна міра кута

Ще в Древньому Вавілоні за довго до нашої ери жреці вважали, що свій денний шлях сонце проходить за 180 кроків, а значить один крок складає $1/180$ розгорнутого кута. У Вавілоні була прийнята шести десятирічна система числення, тобто фактично числа записувались у вигляді суми степенів числа 60, а не 10. Тому зрозуміло, що для більш мілких одиниць вимірювання кутів один "крок" послідовно ділиться на 60 частин. А саме слово "градус" походить від латинського *gradus* (крок, сходинка). Секунда перекладається як "друга".

Тема уроку:

**"Радіанне
вимірювання
кутів"**

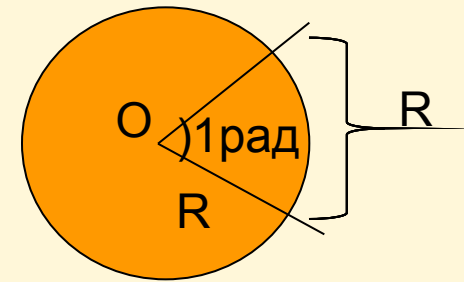
Радіанна міра кута

- У математиці, астрономії, фізиці використовують радіанну міру вимірювання кутів. Перше видання яке містило термін "радіан", вийшло в 1873 р в Англії.
  - "Радіан" походить від латинського radian (спиця, промінь).

Радіанна міра кута

- Кут 1 радіан - це такий центральний кут, довжина дуги якого дорівнює радіусу кола.
- $180^{\circ} = \pi$ радіан; 1 радіан $= \frac{180^{\circ}}{\pi} \approx 57^{\circ}$;
- $1^{\circ} = \frac{\pi}{180^{\circ}}$ рад $\approx 0,01745$ рад
- α° - градусна міра кута, a - радіанна

$$\alpha^{\circ} = \frac{a \cdot 180^{\circ}}{\pi}$$

$$a = \frac{\pi \cdot \alpha^{\circ}}{180^{\circ}}$$

Формули переходу від градусної до радіанної міри і навпаки

Перехід від градусів до радіан

Задача

Дано: кут $\alpha = 30^{\circ}$.

Треба: перевести в радіани.

1 Складаємо пропорцію:

$$\begin{array}{r} 180^{\circ} - \pi \\ 30^{\circ} - x \end{array}$$

$$x = \frac{30^{\circ} \cdot \pi}{180^{\circ}} = \frac{\pi}{6}$$

2

3 Відповідь:

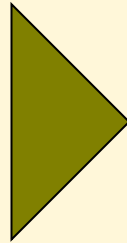
$$\alpha = 30^{\circ} = \frac{\pi}{6}$$

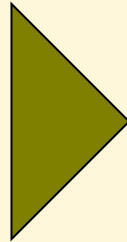
Перехід від радіан до градусів

Задача

Дано: кут $\alpha = \frac{\pi}{6}$.
Треба: перевести в
градуси.

Пам'ятаємо, що
 $\pi = 180^{\circ}$

$$\alpha = \frac{\pi}{6} = \frac{180^{\circ}}{6} = 30^{\circ}$$

Заповніть таблицю

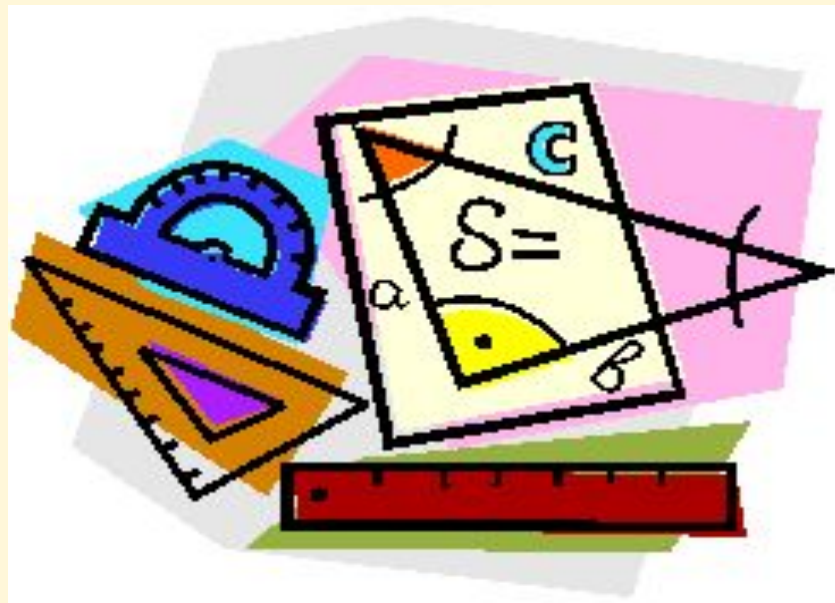

Градуси	30°	45°	60°	90°	120°	135°	150°	180°	210°	360°
Радіани	$\pi/6$	$\pi/4$	$\pi/3$	$\pi/2$	$2\pi/3$	$3\pi/4$	$5\pi/6$	π	$3\pi/2$	2π

Системи вимірювання кутів

В геометрії як одиницю вимірювання кутів використовують прямий кут (d). Якщо $\alpha = 30^\circ$, в одиницях прямого кута позначають так $\alpha = \frac{1}{3} d$.

Системи вимірювання кутів

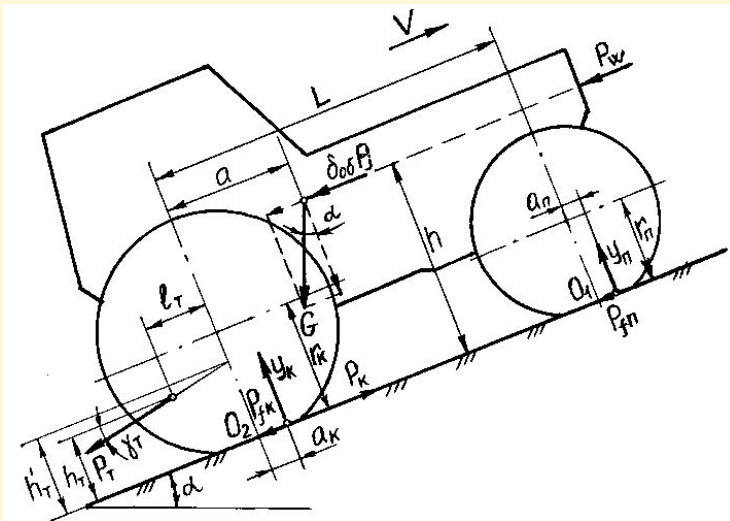

В астрономії за одиницю вимірювання кутів взято кутову годину. Це величина кута, який становить $1/6$ частину прямого.

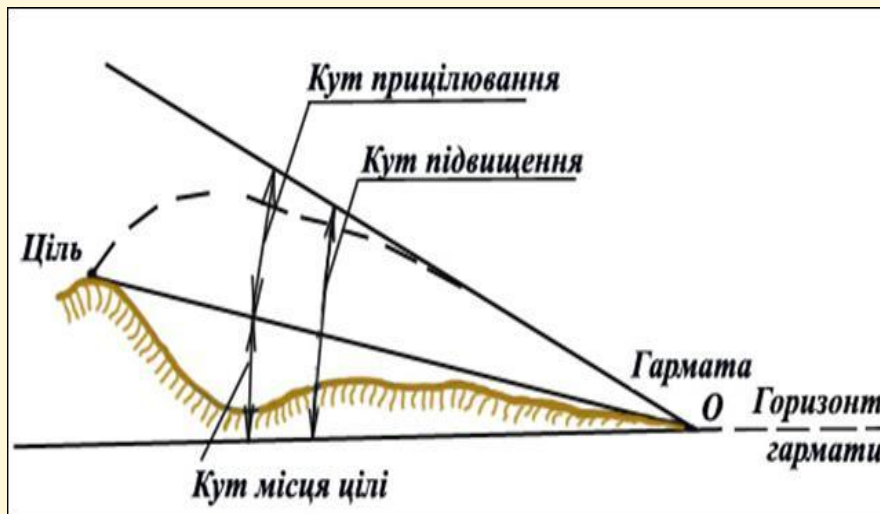
Системи вимірювання кутів

В техніці за одиницю вимірювання кутів взято повний оберт.

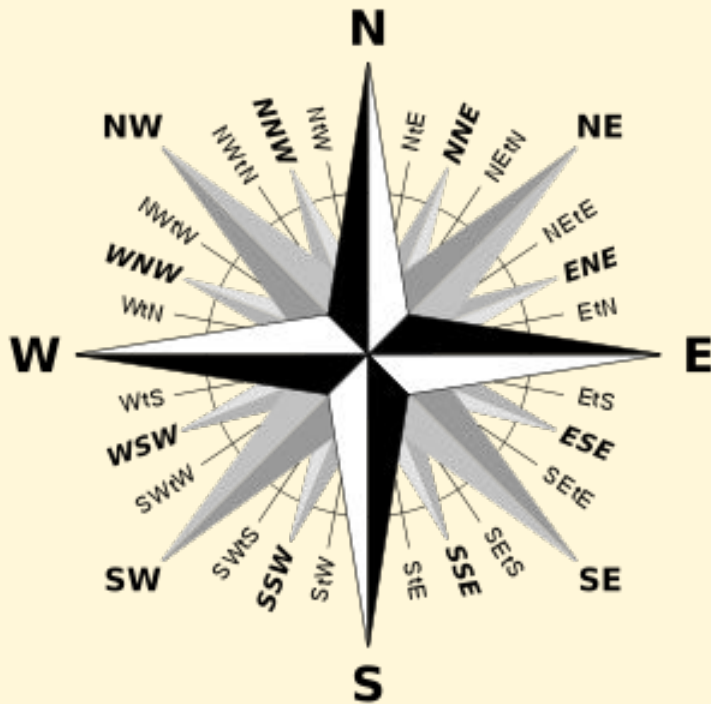
Системи вимірювання кутів

В артилерії кути вимірюють в “поділках кутоміра”. Велика поділка – це $1/60$ частина повного оберту, мала поділка – $1/100$ частини великої поділки (28-32, що означає 28 великих і 32 малих поділок кутоміра).

Системи вимірювання кутів

Моряки вимірюють кути в румбах. Ця одинця дорівнює 1/16 частині величини розгорнутого кута.

Системи вимірювання кутів

В картографії в деяких країнах за одиницю вимірювання кутів взято град.(g) 1g дорівнює 1/200 частині величини розгорнутого кута ($\alpha=5^g$)

8.1. 1) 20° ; 2) 75° ; 3) -40° ; 4) 720° ; 5) -110° ; 6) 225° .

8.2. 1) 25° ; 2) -30° ; 3) 130° ; 4) -160° ; 5) 50° ; 6) 240° .

Знайдіть градусну міру кута, радіанна міра якого дорівнює (8.3–8.4):

8.3. 1) $\frac{\pi}{2}$; 2) 3π ; 3) $-\frac{3\pi}{4}$; 4) $-\pi$; 5) $0,5$; 6) -2 .

8.7. Дах має форму трикутника. Радіанна міра двох кутів цього трикутника дорівнює $\frac{2\pi}{3}$ і $\frac{\pi}{6}$. Знайдіть радіанну і градусну міри третього кута трикутника.

8.14. 1) $4 \sin \frac{\pi}{6} + \operatorname{ctg} \frac{\pi}{4};$

3) $2 \cos \pi - \sqrt{3} \sin \frac{\pi}{3};$

2) $\cos \frac{\pi}{2} + \sin \frac{3\pi}{2};$

4) $2 \cos \frac{2\pi}{3} + \operatorname{tg} \frac{3\pi}{4}.$

8.24. 1) $\sin 2\alpha - 4\cos \alpha$, якщо $\alpha = \frac{\pi}{6}; \frac{\pi}{2}; \pi;$

2) $4\sin \alpha + 2\cos 3\alpha$, якщо $\alpha = \frac{\pi}{6}; \frac{\pi}{3}.$

Домашнє завдання
Параграф 8, вправи 8.2, 8.8.